HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

2 aprilie 2020*

„Trimitere preliminară – Libera prestare a serviciilor – Asigurare de viață – Directiva 2002/83/CE – Articolele 35 și 36 – Dreptul și termenul de retragere – Informație incorectă privind modalitățile de exercitare a dreptului de retragere – Condițiile de formă ale declarației de retragere – Expirarea dreptului de retragere – Relevanța calității de «consumator» a titularului poliței de asigurare”

În cauza C-20/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Oberlandesgericht Wien (Tribunalul Regional Superior din Viena, Austria), prin decizia din 20 decembrie 2018, primită de Curte la 15 ianuarie 2019, în procedura

kunsthaus muerz gmbh

împotriva

Zürich Versicherungs AG,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din doamna L. S. Rossi (raportoare), președintă de cameră, și domnii J. Malenovský și F. Biltgen, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru kunsthaus muerz gmbh, de D. Koch, Rechtsanwalt;

– pentru Zürich Versicherungs AG, de P. Konwitschka, Rechtsanwalt;

– pentru guvernul austriac, de J. Schmoll, în calitate de agent;

– pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vláčil, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de G. Braun și de H. Tserepa-Lacombe, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 35 și 36 din Directiva 2002/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 noiembrie 2002 privind asigurarea de viață (JO 2002, L 345, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 192).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între kunsthaus muerz gmbh, pe de o parte, și Zürich Versicherungs AG (denumită în continuare „Zürich”), pe de altă parte, în legătură cu întinderea dreptului de anulare în contractele de asigurare de viață.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (2), (5), (45) și (52) ale Directivei 2002/83, abrogată prin Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II) (JO 2009, L 335, p. 1), aveau următorul cuprins:

„(2) Pentru a facilita inițierea și exercitarea activității de asigurare de viață, este esențială eliminarea anumitor divergențe care există între legislațiile interne în materie de supraveghere. Pentru a realiza acest obiectiv și, în același timp, pentru a asigura protecția adecvată pentru asigurați și beneficiari în toate statele membre, trebuie coordonate dispozițiile referitoare la garanțiile financiare solicitate de întreprinderile de asigurare de viață.

[…]

(5) În consecință, prezenta directivă reprezintă un progres important în fuzionarea piețelor naționale într-o piață integrată și această etapă trebuie suplimentată cu alte instrumente comunitare cu scopul de a permite tuturor asiguraților să aibă acces la toți asigurătorii cu sediul social în interiorul Comunității și care își desfășoară activitatea în cadrul acesteia, în conformitate cu dreptul de stabilire sau cu libertatea de a presta servicii, garantându-le, în același timp, o protecție adecvată.

[…]

(45) Pentru contractele de asigurare de viață, este indicat ca titularii polițelor de asigurare să aibă posibilitatea să anuleze contractul în perioada cuprinsă între 14 și 30 de zile.

[…]

(52) Pe o piață internă a asigurărilor, consumatorul are la dispoziție o gamă mai largă și mai variată de contracte. Pentru ca consumatorul să poată profita la maximum de această diversitate și de concurența crescută, trebuie să i se ofere toate informațiile necesare care să îi permită să încheie contractul cel mai adecvat nevoilor sale. Această cerință de informare este cu atât mai importantă, cu cât durata angajamentelor poate fi foarte lungă. În consecință, norme minime ar trebui astfel coordonate, încât consumatorul să primească informații clare și exacte cu privire la caracteristicile esențiale ale produselor care îi sunt propuse, precum și la datele organismelor la care pot fi adresate toate contestațiile titularilor polițelor de asigurare, asiguraților sau beneficiarilor de contracte.”

4 Potrivit dispozițiilor articolului 1 alineatul (1) litera (g) din această directivă:

„În sensul prezentei directive:

[…]

(g) «statul membru al angajamentului» înseamnă statul membru în care asiguratul are domiciliul obișnuit sau, în cazul în care asiguratul este o persoană juridică, statul membru în care se află unitatea acestuia la care se referă contractul;”

5 Articolul 32 alineatul (2) din directiva menționată prevedea:

„În cazul în care asiguratul este o persoană fizică având domiciliul obișnuit într-un stat membru, altul decât cel al cărui resortisant este, părțile pot alege legislația statului membru de proveniență.”

6 Articolul 35 din aceeași directivă prevedea:

„(1) Fiecare stat membru prevede că un asigurat care încheie un contract individual de asigurare de viață dispune de o perioadă între 14 și 30 de zile de la data la care a fost informat de încheierea contractului în care poate anula contractul în cauză.

Preavizul de anulare înaintat de asigurat îl eliberează pe acesta de orice obligație viitoare care rezultă din contract.

Restul efectelor legale și condițiile de anulare sunt determinate de legislația aplicabilă contractului definită la articolul 32, în special cu privire la aranjamentele pentru informarea asiguratului în legătură cu încheierea contractului.

(2) Statele membre nu trebuie să aplice alineatul (1) contractelor cu o durată egală sau mai mică decât șase luni, nici în cazul în care, datorită situației titularului poliței de asigurare sau condițiilor în care se încheie contractul, titularul nu are nevoie de protecția specială în cauză. Statele membre specifică în legislația lor cazurile în care nu se aplică alineatul (1).”

7 Articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 prevedea:

„Înainte de încheierea contractului de asigurare, titularului i se comunică cel puțin informațiile enumerate în anexa III punctul (A).”

8 Potrivit subpunctului (a)13 punctul A din anexa III la directiva menționată, „[m]odalitățile de exercitare a dreptului de reziliere” făceau parte dintre informațiile privind angajamentul care trebuiau comunicate asiguratului înainte de încheierea contractului.

Dreptul austriac

9 Articolul 165a din Versicherungsvertragsgesetz (Legea privind contractele de asigurare), în versiunea aplicabilă contractului în discuție în litigiul principal, prevede:

„(1) Titularul poliței de asigurare are dreptul să se retragă din contract în termen de 30 de zile de la încheierea acestuia. În cazul în care asigurătorul a acordat o acoperire provizorie, acesta are dreptul la plata primei corespunzătoare duratei acoperirii.

(2) În cazul în care asigurătorul nu s-a conformat obligației de comunicare a adresei sale […], termenul de retragere prevăzut la alineatul (1) nu începe să curgă decât de la data la care clientul are cunoștință de această adresă.

(3) Alineatele precedente nu sunt aplicabile contractelor de asigurare de grup și nici contractelor cu o durată egală sau mai mică de șase luni."

10 Articolul 9a din Versicherungsaufsichtsgesetz (Legea privind supravegherea întreprinderilor de asigurare), în versiunea aplicabilă contractului în discuție în litigiul principal, prevede:

„(1) La încheierea unui contract de asigurare în legătură cu un risc care poate surveni pe teritoriul național, titularul poliței de asigurare este informat în scris, înainte de exprimarea angajamentului său contractual, cu privire la următoarele aspecte:

1. numele, adresa sediului și forma juridică a societății de asigurări, precum și, dacă este cazul, ale sucursalei prin intermediul căreia se încheie contractul de asigurare,

[…]

6. împrejurările în care titularul poliței de asigurare poate revoca contractul de asigurare sau poate renunța la efectele acestuia. […]

[…]

(3) În cazul în care, având în vedere modalitatea de încheiere a contractului, nu este posibilă informarea în scris a titularului poliței de asigurare înainte de exprimarea angajamentului său contractual, obligația de informare este îndeplinită prin informarea titularului poliței de asigurare cel târziu odată cu comunicarea poliței de asigurare.

(4) Informațiile prevăzute la alineatul (1) punctul 1 trebuie să fie prevăzute atât în contractul de asigurare, cât și în polița de asigurare și în toate celelalte documente privind acoperirea riscurilor. […]"

Litigiul principal și întrebarea preliminară

11 [K]unsthaus muerz este o societate de drept austriac. La data de 27 aprilie 2005, aceasta a încheiat, în calitate de asigurat, un contract de asigurare de viață cu Zürich.

12 În formularul de ofertă, kunsthaus muerz a primit informația potrivit căreia retragerea din contract trebuia solicitată în scris.

13 La 9 octombrie 2017, kunsthaus muerz a declarat că reziliază contractul respectiv. În acest scop, a considerat că informația privind solicitarea în scris era eronată, întrucât impunea, pentru exercitarea acestui drept, condiții de formă pe care în realitate dreptul național aplicabil nu le prevedea. Astfel, dat fiind că o asemenea informație nu ar fi în măsură să declanșeze termenul de reflecție prevăzut la articolul 35 din Directiva 2002/83, acest termen ar fi nelimitat în timp.

14 Zürich a respins această declarație pentru motivul că nu avea obligația de informare a societății kunsthaus muerz pentru ca termenul de reflecție să înceapă să curgă. Astfel, această informare ar fi prevăzută doar pentru titularul poliței de asigurare care are calitatea de consumator, dar nu pentru un titular care este un profesionist.

15 În aceste condiții, kunsthaus muerz a sesizat Handelsgericht Wien (Tribunalul Comercial din Viena, Austria) cu o cerere având ca obiect restituirea primelor plătite și plata dobânzilor legale la o rată anuală de 4 %.

16 Printr-o hotărâre din 13 august 2018, această instanță a respins cererea, printre altele, pentru faptul că, atunci când titularul poliței de asigurare este un întreprinzător, comunicarea unei informații posibil eronate în ceea ce privește dreptul de retragere nu poate da naștere unui drept de retragere fără o limită în timp, întrucât un asemenea drept de retragere nelimitat își are temeiul în reglementarea în materie de protecție a consumatorilor.

17 [K]unsthaus muerz a declarat apel împotriva acestei decizii la instanța de trimitere, arătând în special că dreptul Uniunii nu stabilește nicio distincție explicită între titularii de polițe după cum au sau nu calitatea de consumatori și că, în consecință, un drept de renunțare ar trebui acordat, în aceleași condiții, tuturor titularilor de polițe de viață.

18 Zürich consideră în schimb că, în speță, titularul poliței de asigurare a fost corect informat cu privire la dreptul său de retragere și că simpla mențiune în legătură cu obligativitatea exercitării în scris a acestui drept – care, de altfel, este favorabilă însuși titularului poliței de asigurare și răspunde principiului securității juridice – nu face ca informația comunicată să fie greșită. În orice caz, atunci când titularul poliței de asigurare este un întreprinzător, termenul de retragere ar expira total independent de comunicarea unei informații în acest sens. Astfel, spiritul și finalitatea dreptului de retragere prevăzut de dreptul Uniunii ar viza doar protecția consumatorilor.

19 Instanța de trimitere are în această privință îndoieli cu privire la conținutul concluziilor care trebuie trase din Hotărârea din 19 decembrie 2013, Endress (C-209/12, EU:C:2013:864).

20 În această hotărâre, Curtea a declarat că articolul 15 alineatul (1) din A doua directivă 90/619/CEE a Consiliului din 8 noiembrie 1990 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind asigurarea de viață, de stabilire a dispozițiilor care să faciliteze exercitarea efectivă a liberei prestări a serviciilor și de modificare a Directivei 79/267/CEE (JO 1990, L 330, p. 50), astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/96/CEE a Consiliului din 10 noiembrie 1992 (JO 1992, L 360, p. 1), coroborat cu articolul 31 din Directiva 92/96/CEE a Consiliului din 10 noiembrie 1992 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind asigurarea de viață și de modificare a Directivelor 79/267/CEE și 90/619/CEE (A treia directivă privind asigurarea de viață) (JO 1992, L 360, p. 1) – dispoziții reluate în esență la articolele 35 și 36 din Directiva 2002/83 – trebuie interpretat în sensul că se opune unei dispoziții naționale care recunoaște titularului poliței de asigurare un drept de retragere doar timp de un an și, în plus, începând de la data plății celei dintâi prime de asigurare, în situația în care acesta nu a fost informat cu privire la dreptul său de retragere.

21 Or, instanța de trimitere observă că, pentru a ajunge la această soluție, Curtea s-a întemeiat, între altele, pe considerentul (23) al celei de A doua directive 90/619, reluat în esență în considerentul (52) al Directivei 2002/83, precum și pe jurisprudența privind dreptul de revocare de care dispune orice consumator în conformitate cu Directiva 85/577/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 privind protecția consumatorilor în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale (JO 1985, L 372, p. 31, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 188) și îndeosebi special pe Hotărârea din 13 decembrie 2001, Heininger, C-481/99, EU:C:2001:684).

22 În special, Curtea ar fi luat în considerare împrejurarea că, în raport cu întreprinderea de asigurare, titularul poliței de asigurare se află într-o situație de vulnerabilitate similară celei în care se află un consumator la încheierea unui contract negociat în afara unui spațiu comercial. Acest lucru ar decurge din faptul că contractele de asigurare sunt produse financiare complexe din punct de vedere juridic, care pot să difere considerabil în funcție de întreprinderea de asigurare care le oferă și să implice angajamente financiare importante și potențial cu o durată foarte lungă.

23 În speță, kunsthaus muerz nu ar avea calitatea de „consumator”. Astfel, în pofida lipsei unei definiții uniforme a noțiunii de „consumator” în dreptul Uniunii, din majoritatea actelor în materie ar reieși că consumatorul este o persoană fizică care intervine pe piață în scopuri care nu sunt nici profesionale, nici comerciale și, prin urmare, numai în scopuri private.

24 În aceste condiții, Oberlandesgericht Wien (Tribunalul Regional Superior din Viena, Austria) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Directiva 2002/83/CE – în special articolele 35 și 36 din aceasta – trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale care prevede că termenul de retragere se încheie în termen de 30 de zile de la încheierea contractului, indiferent de existența unei informări (corecte) înaintea încheierii contractului cu privire la dreptul de retragere, (chiar și) atunci când titularul poliței de asigurare nu este un consumator?”

Cu privire la întrebarea preliminară

25 Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 35 și 36 din Directiva 2002/83 trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale în temeiul căreia termenul pentru exercitarea dreptului de renunțare la efectele unui contract de asigurare de viață începe să curgă, inclusiv atunci când titularul poliței de asigurare nu este un consumator, de la data la care acest contract a fost încheiat, chiar dacă informația privind modalitățile de exercitare a acestui drept de renunțare transmisă titularului poliței de asigurare de către întreprinderea de asigurare indică cerințe de formă pe care dreptul național aplicabil respectivului contract nu le impune în realitate.

26 Trebuie amintit de la bun început că, referitor la articolele 35 și 36 din Directiva 2002/83, Curtea a avut deja ocazia să precizeze că ele trebuie interpretate în sensul că termenul pentru exercitarea dreptului de retragere dintr-un contract de asigurare de viață începe să curgă de la momentul la care titularul poliței de asigurare este informat în legătură cu încheierea contractului, chiar dacă informația transmisă acestui titular de către întreprinderea de asigurare indică cerințe de formă pe care dreptul național aplicabil acestui contract sau clauzele contractuale ale contractului respectiv nu le impun în realitate, în măsura în care o astfel de indicație nu îi privează pe titularii polițelor de asigurare de posibilitatea de a-și exercita dreptul de retragere în condiții în esență identice cu cele care ar fi fost aplicabile dacă informația ar fi fost exactă. Revine instanțelor de trimitere sarcina de a aprecia, pe baza unei evaluări globale care să țină seama în special de contextul normativ național și de situația de fapt din litigiul principal, dacă eroarea cuprinsă în informația transmisă titularului poliței de asigurare îl priva pe acesta de o astfel de posibilitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2019, Rust-Hackner și alții, C-355/18-C-357/18 și C-479/18, EU:C:2019:1123, punctul 82).

27 Prin urmare, pentru a răspunde la întrebarea adresată, este necesar să se verifice dacă o astfel de interpretare a articolelor 35 și 36 din directiva menționată depinde de calitatea de consumator a titularului poliței de asigurare.

28 În această privință, conform unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de termenii acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte (Hotărârea din 19 decembrie 2013, Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, punctul 34, Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Hemming și alții, C-316/15, EU:C:2016:879, punctul 27, precum și Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas, C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 30).

29 Or, este necesar să se constate, mai întâi, că nici modul de redactare a articolelor 35 și 36 menționate, nici, de altfel, modul de redactare a considerentului (45) al Directivei 2002/83, care anunță dreptul de retragere consacrat la articolul 35 din aceasta, nu operează o distincție între titularii de polițe după cum aceștia sunt sau nu consumatori.

30 În continuare, trebuie arătat că instanța de trimitere consideră că kunsthaus muerz nu poate fi calificată drept „consumator”, întrucât este o persoană juridică și numai persoanele fizice pot fi calificate astfel. Or, pentru a răspunde la întrebarea preliminară, este suficient să se sublinieze, fără a fi necesară pronunțarea asupra conținutului noțiunii de „consumator” în dreptul Uniunii, că, în orice caz, rezultă din contextul în care se înscrie articolul 35 din Directiva 2002/83 că titularul poliței de asigurare, în sensul acestei dispoziții, poate fi atât o persoană fizică, cât și o persoană juridică.

31 Astfel, pe de o parte, articolul 1 alineatul (1) litera (g) din această directivă definește „statul membru al angajamentului” ca fiind „statul membru în care asiguratul are domiciliul obișnuit sau, în cazul în care asiguratul este o persoană juridică, statul membru în care se află unitatea acestuia la care se referă contractul”.

32 Pe de altă parte, potrivit articolului 32 alineatul (2) din directiva menționată, numai atunci când asiguratul este o persoană fizică având domiciliul obișnuit într-un alt stat membru decât cel al cărui resortisant este, părțile pot alege legea statului membru de proveniență.

33 Pe de altă parte, articolul 35 alineatul (2) din directiva menționată acordă statelor membre posibilitatea de a limita această protecție „în cazul în care, datorită situației titularului poliței de asigurare sau condițiilor în care se încheie contractul, titularul nu are nevoie de protecția specială în cauză”. Astfel, protecția prevăzută de directivă se extinde obligatoriu la toate categoriile de asigurați, cu excepția cazului în care statele membre se prevalează de această posibilitate, de exemplu prin excluderea protecției menționate pentru titularii profesioniști. Cu toate acestea, în conformitate cu alineatul (2) menționat, o astfel de limitare ar trebui să fie prevăzută de legea națională aplicabilă contractului, aspect care, în speță, revine instanței de trimitere să îl verifice în raport cu dreptul austriac.

34 În sfârșit, această interpretare a articolelor 35 și 36 din Directiva 2002/83 este confirmată de finalitățile acesteia, enunțate în special în considerentele (2) și (5) ale acestei directive, potrivit cărora aceasta din urmă urmărește să asigure o protecție adecvată pentru asigurați și beneficiari în toate statele membre și să permită tuturor asiguraților să aibă acces la toți asigurătorii cu sediul social în Uniunea Europeană.

35 Astfel, a face o distincție între asigurați în funcție de caracteristicile lor personale și în special după cum aceștia au sau nu calitatea de „consumatori” ar fi contrar finalităților sus-menționate, întrucât aceasta ar implica o limitare a protecției oferite de Directiva 2002/83.

36 Respectiva interpretare a articolelor 35 și 36 din Directiva 2002/83 nu poate, contrar observațiilor formulate de Zürich, să fie contestată de faptul că, în considerentul (52) al acestei directive, este utilizat termenul de „consumator”. Astfel, niciun element din acest considerent nu permite să se concluzioneze că necesitatea de informare cu privire la dreptul de retragere se aplică exclusiv titularului poliței de asigurare care are calitatea de consumator.

37 Situația este aceeași în ceea ce privește referirile la consumatori făcute de Curte în Hotărârea din 19 decembrie 2013, Endress (C-209/12, EU:C:2013:864), pentru a statua că, din moment ce titularul poliței de asigurare nu a primit nicio informație cu privire la existența dreptului de retragere, termenul de decădere prevăzut pentru exercitarea acestui drept nu poate începe să curgă.

38 Desigur, pentru a ajunge la această concluzie, Curtea, pe de o parte, s-a întemeiat pe considerentul (23) al Directivei 90/619, care corespunde în esență considerentului (52) al Directivei 2002/83, și, pe de altă parte, în privința dispozițiilor în materie de asigurări, a făcut aplicarea considerațiilor enunțate în Hotărârea din 13 decembrie 2001, Heininger (C-481/99, EU:C:2001:684), care are ca obiect o trimitere

preliminară ce vizează dispozițiile Directivei 85/577 privind protecția consumatorilor în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale (a se vedea în acest sens și Hotărârea din 19 decembrie 2019, Rust-Hacknerși alții, C-355/18-C-357/18 și C-479/18, EU:C:2019:1123, punctul 63).

39 Cu toate acestea, trebuie arătat că, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 28 și 29 din Hotărârea din 19 decembrie 2013, Endress (C-209/12, EU:C:2013:864), comparația dintre titularii polițelor de asigurare și consumatori efectuată de Curte în această din urmă hotărâre se întemeiază numai pe existența unor elemente comune situației lor contractuale, și anume riscurile legate de încheierea unui contract de asigurare fără o informare conformă cu cerințele prevăzute de dreptul Uniunii, dar și situația de vulnerabilitate în care se află titularul poliței de asigurare în raport cu asigurătorul având în vedere, pe de o parte, natura produselor financiare complexe din punct de vedere juridic ale contractelor de asigurare și, pe de altă parte, angajamentele financiare importante și potențial cu o durată foarte lungă pe care le implică aceste contracte. Nu se poate considera că aceste elemente nu pot exista în raport cu titularii de polițe de asigurare care nu au calitatea de consumatori.

40 În aceste condiții, împrejurarea dacă titularul poliței de asigurare are sau nu această calitate trebuie luată în considerare de instanța națională atunci când aceasta, astfel cum s-a amintit la punctul 26 din prezenta hotărâre, apreciază, pe baza unei evaluări globale care ține cont în special de contextul legislativ național și de situația de fapt din litigiul principal, dacă eroarea cuprinsă în informația transmisă titularului poliței de asigurare îl priva pe acesta de posibilitatea de a-și exercita dreptul de retragere în condiții în esență identice cu cele care ar fi prevalat în cazul în care informația ar fi fost exactă.

41 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolele 35 și 36 din Directiva 2002/83 trebuie interpretate în sensul că sunt aplicabile și titularului poliței de asigurare care nu are calitatea de consumator și că nu se opun unei legislații naționale în temeiul căreia termenul pentru exercitarea dreptului de renunțare la efectele unui contract de asigurare de viață începe să curgă de la momentul la care acest contract a fost încheiat, chiar dacă informația privind modalitățile de exercitare a acestui drept de renunțare, transmisă titularului poliței de asigurare de către întreprinderea de asigurare, indică cerințe de formă pe care dreptul național aplicabil respectivului contract nu le impune în realitate, în măsura în care o astfel de informație nu îl privează pe respectivul titular de posibilitatea de a-și exercita acest drept în condiții în esență identice cu cele care ar fi fost aplicabile în cazul în care informația ar fi fost exactă. Revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia, pe baza unei evaluări globale care să țină seama în special de contextul normativ național și de situația de fapt din litigiul principal, inclusiv de eventuala calitate de consumator a titularului poliței de asigurare, dacă eroarea cuprinsă în informația transmisă titularului poliței de asigurare îl priva pe acesta de o astfel de posibilitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

42 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolele 35 și 36 din Directiva 2002/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 noiembrie 2002 privind asigurarea de viață trebuie interpretate în sensul că sunt aplicabile și titularului poliței de asigurare care nu are calitatea de consumator și că nu se opun unei legislații naționale în temeiul căreia termenul pentru exercitarea dreptului de renunțare la efectele unui contract de asigurare de viață începe să curgă de la momentul la care acest

contract a fost încheiat, chiar dacă informația privind modalitățile de exercitare a acestui drept de renunțare, transmisă titularului poliței de asigurare de către întreprinderea de asigurare, indică cerințe de formă pe care dreptul național aplicabil respectivului contract nu le impune în realitate, în măsura în care o astfel de informație nu îl privează pe respectivul titular de posibilitatea de a-și exercita acest drept în condiții în esență identice cu cele care ar fi fost aplicabile în cazul în care informația ar fi fost exactă. Revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia, pe baza unei evaluări globale care să țină seama în special de contextul normativ național și de situația de fapt din litigiul principal, inclusiv de eventuala calitate de consumator a titularului poliței de asigurare, dacă eroarea cuprinsă în informația transmisă titularului poliței de asigurare îl priva pe acesta de o astfel de posibilitate.

Semnături